

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/200386,81-rocznica-powstania-w-getcie-warszawskim.html>
13.05.2024, 05:34

81. rocznica powstania w getcie warszawskim

19 kwietnia 2024 roku w Warszawie odbyła się uroczystość upamiętniająca powstanie w getcie warszawskim.

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Na zdj. Naczelny Rabin Polski Michael Schudrich. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

81. rocznica powstania w getcie warszawskim - Warszawa, 19 kwietnia 2024. Na zdj. zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Główne uroczystości miały miejsce przed Pomnikiem Bohaterów Getta i rozpoczęły się w samo południe wyciem syren na znak pamięci o uczestnikach powstania. Pod monumentem zebrali się przedstawiciele organizacji żydowskich, kombatanów, Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata, a także delegaci z Kancelarii Prezydenta, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Senatu, Sejmu, Prezydent m.st. Warszawy oraz warszawiacy.

Podczas obchodów została przypomniana relacja Symchy Ratajzera-Rotema ps. Kazik – członka Żydowskiej Organizacji Bojowej i uczestnika powstania w getcie warszawskim:

Jedyne, co mogliśmy zrobić w tamtej sytuacji, to przeciwstawić się Niemcom, wiedząc, że na końcu drogi czeka nas śmierć. To była ta jedyna pewna rzecz. Nie było złudzenia, nie mieliśmy nawet takiej myśli, że możemy przeżyć. Nikt o tym nie śnił. Ani na początku powstania, ani później. Żyd był dla Niemców bezbronny – można było z nim zrobić, co się zechce.

W dalszej części wydarzenia Naczelny Rabin Polski Michael Schudrich odmówił modlitwę, a kulminacyjnym momentem było złożenie wieńców i oddanie hołdu poległym bohaterom powstania. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował zastępca prezesa dr hab. Karol Polejowski.

Organizatorem uroczystości było Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce.

***

19 kwietnia 1943 r. bojownicy z Żydowskiej Organizacji Bojowej (ŻOB) i Żydowskiego Związku Wojskowego (ŻZW) stawili zbrojny opór oddziałom niemieckim, które likwidowały getto. Był to ostatni akt tragedii warszawskich Żydów, masowo wywożonych na śmierć do Treblinki. Powstanie trwało niespełna miesiąc, a jego tragicznym epilogiem było wysadzenie 16 maja 1943 r. przez Niemców Wielkiej Synagogi na Tłomackiem. To właśnie wtedy dowodzący akcją tłumienia powstania generał SS Jürgen Stroop – autor raportu dokumentującego przebieg walk w getcie, który jest w zasobach IPN – mógł obwieścić, że „żydowska dzielnica w Warszawie już nie istnieje”.

***

Inicjatywy IPN

- [„Prosimy Cię, Boże, o walkę krwawą...”. 81. rocznica powstania w getcie warszawskim – otwarcie wystawy plenerowej IPN – Grodzisk Mazowiecki, 19 kwietnia 2024](#) – w związku z 81. rocznicą powstania w getcie warszawskim w piątek 19 kwietnia 2024 r. o godz. 10.00 przy budynku Mediateki (ul. 3 Maja 57) w Grodzisku Mazowieckim odbędzie uroczyste otwarcie wystawy Instytutu Pamięci Narodowej „Prosimy Cię, Boże, o walkę krwawą...” Ekspozycję w tym miejscu będzie można oglądać do 6 maja 2024 r. Zapraszamy!
- [Upamiętniliśmy polskie i żydowskie ofiary II wojny światowej](#) – 18 kwietnia 2024 roku, w przeddzień 81. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim, przy

Pomniku Wspólnego Męczeństwa Żydów i Polaków w Warszawie odbyła się uroczystość upamiętniająca Polaków i Żydów – ofiary II wojny światowej. W ceremonii wziął udział dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej

Wybrane artykuły:

- [Wojciech Kujawa, Powstanie w getcie warszawskim](#)
- [Roman Gieroń, Powstanie w getcie warszawskim. Niemieckie zbrodnie i męstwo żydowskich bojowników](#)
- [Włodzimierz Suleja, Warszawska hekatomba. Getto](#)
- [Marcin Urynowicz, Pokazali, że potrafią walczyć](#)
- [Marcin Urynowicz, Warszawa w kontekście Einsatz Reinhardt](#)
- [Tomasz Stempowski, Meldunek o dokonanej zbrodni](#)
- [80. rocznica śmierci Janusza Korczaka](#)
- [Marek Gałęzowski, Ludobójstwo niemieckie na polskich Żydach](#)
- [Martyna Grądzka-Rejak, „Ożywieni jednym duchem, przepojeni jedną ideą”. Emanuel Ringelblum i podziemne archiwum getta warszawskiego](#)
- [Ryszard Sodel, Początek likwidacji getta warszawskiego](#)

Dowiedz się więcej:

- [Powstanie w getcie warszawskim](#)
- [Holocaust](#)

Archiwum IPN

- [Tragedia Żydów z getta warszawskiego – fotografie z Archiwum IPN](#)
- [Nagranie z Getta Warszawskiego: One day in the Warsaw Ghetto](#)
- [Pamięć świata – „Raport Stroopa”](#) cykl dziewięciu animacji IPN poświęconych „Raportowi Stroopa” w czterech wersjach językowych. Animacje zostały opublikowane w mediach społecznościowych IPN.

Notacje:

- [Mirosław Bzdya](#) – syn warszawskiego strażaka wspierającego Żydów w getcie, podoficer Milicji Obywatelskiej, społecznik, wiceprzewodniczący Komitetu Założycielskiego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej.

Do pobrania:

- [Raport Jürgena Stroopa: „Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje”](#)
- [Karol Madaj, Małgorzata Żuławnik Proboszcz getta, 2010](#)
- [Martyna Grądzka-Rejak, Adam Sitarek, The Holocaust and Polish-Jewish Relations. Selected Issues](#)
- [Dodatek specjalny IPN opublikowany w gazetach „Nasze Miasto” i „Nasza Historia” poświęcony 80. rocznicy powstania w getcie warszawskim](#)
- [Księża ratujący Żydów - „Nasz Dziennik”, 9/2011 \(52\) - dodatek historyczny IPN](#)
- [Agnieszka Witkowska-Krych, Janusz Korczak \(1878 \[1879\]-1942\)](#)

Wydawnictwo IPN

- [Zagłada Żydów i stosunki polsko-żydowskie podczas II wojny światowej – katalog publikacji IPN 2000–2019](#)
- [Katalog publikacji IPN 2000–2022: Terror, Holokaust, Represje. Społeczność żydowska pod władzą niemieckiego i sowieckiego totalitaryzmu na ziemiach polskich 1939–1945](#)
- [Terror, Holokaust, Represje. Społeczność żydowska pod władzą niemieckiego i sowieckiego totalitaryzmu na ziemiach polskich 1939–1945 – katalog publikacji IPN 2000–2022 \(w języku polskim\)](#)
- [Terror, Holocaust, Persecution. The Jewish community under the rule of the German and Soviet totalitarianism in Polish territories during 1939–1945. Publications Catalogue 2000–2022 \(w języku angielskim\)](#)
- [Karol Madaj, Małgorzata Żuławnik, Proboszcz getta, Warszawa 2010, \(Seria „Kto ratuje jedno życie...”, t. 5\) - \[pdf\]](#)
- [Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, red. Martyna Grądzka-Rejak, Aleksandra Namysł, Warszawa 2019](#)
- [Renata Kobylarz, Walka o pamięć. Polityczne aspekty obchodów rocznicy powstania w getcie warszawskim 1944–1989, Warszawa 2009](#)
- [Adam Puławski, W obliczu Zagłady. Rząd RP na Uchodźstwie, Delegatura Rządu RP na Kraj, ZWZ-AK wobec deportacji Żydów do obozów zagłady \(1941–1942\), Lublin 2009](#)
- [Marcin Urynowicz, Adam Czerniaków 1880–1942. Prezes getta warszawskiego, Warszawa 2009](#)
- [Polacy i Żydzi pod okupacją niemiecką 1939–1945. Studia i materiały, pod red. Andrzeja Żbikowskiego, Warszawa 2006](#)

Obejrzyj na IPNtv:

- [Eksterminacja ludności żydowskiej w świetle raportu Jürgena Stroopa – cykl Historia zza kulis](#)
- [Reportaż z serii „90 sekund historii”: 19 kwietnia 1943 r. wybuchło powstanie w getcie warszawskim](#)
- [„Eksterminacja ludności żydowskiej w świetle raportu Jürgena Stroopa”](#) – spotkanie z cyklu „Historia zza kulis”
- [Powstanie w getcie w kontekście międzynarodowym](#) – cykl „Historia zza kulis”.
Gość: dr Alicja Gontarek
- [Getto warszawskie. Niemieckie materiały filmowe dotyczące Getta Warszawskiego ze zbioru Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.](#)
- [Archiwalne nagranie z Getta Warszawskiego.](#)
- [Żydowskie getto w Warszawie okupowanej przez Niemców – dr Robert Spałek](#)
- [Stan badań nad pomocą Żydom na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką](#)
- [„Nur für Deutsche”. Segregacja rasowa w okupowanej Warszawie – dr Konrad Rokicki](#)
- [Aktion Reinhardt i Zagłada polskich Żydów – w kręgu mechanizmów i sprawców](#)
- [Aktion Reinhardt – Między mitem a rzeczywistością – najważniejsze wydarzenia XX wieku](#)
- [Eksterminacja ludności żydowskiej w świetle raportu Jürgena Stroopa – cykl „Historia zza kulis”](#)
- [Zagłada Żydów na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką – dr Kinga Czechowska](#)
- [Nie tylko Ulmowie. Polacy ratujący Żydów – cykl etiud filmowych](#)
- [Co widziały drzewa? Pierwszy film animowany o błogosławionej rodzinie Ulmów](#)